

8 Φεβρουαρίου 2017

Το «1984» σε σκηνοθεσία Κατερίνας Ευαγγελάτου

/ [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

Δυναμική, ρεαλιστική αποτύπωση του προφητικού μανιφέστου του Όργουελ.

«Να έχουμε μερίδιο στο μέλλον». Η κραυγή - προτροπή του Γουίνστον Σμιθ που εναντιώνεται στον τρόπο του Κόμματος - Κράτους είναι το πολυτιμότερο δώρο που μπορεί να λάβει κανείς από το πρόσφατο ανέβασμα του «1984». Εκεί φαίνεται να στοχεύει και η σκηνοθεσία της Κατερίνας Ευαγγελάτου - παρά το ότι έχει προηγουμένως να διαχειριστεί το σοκαριστικό υλικό μιας ακραίας, εξουσιαστικής χειραγώγησης • ωστόσο έχει το βλέμμα στο «μετά» της βίας.

Για τους αναγνώστες του μανιφέστου του Τζορτζ Όργουελ - τους εξοικειωμένους δηλαδή με την αγριότητα του ολοκληρωτισμού που αφηγείται - το σοκ έχει ξεπεραστεί από πριν. Για τους ανυποψίαστους του περιεχομένου του μυθιστορήματος, το σοκ δεν θα έπρεπε να είναι το επιδραστικότερο στοιχείο της επαφής τους με το έργο. Το δεδομένο ότι η οργουελική προφητεία επιστρέφει μέσα στο ρου της Ιστορίας για να επαληθευτεί-πολλές φορές και με τη συναίνεση μας- είναι ικανό να αποσοβήσει το ζόφο. Ουδείς στη μετα-μιλένιουμ εποχή δεν μπορεί και δεν δικαιούται να προσέλθει αθώος στην πραγματικότητα του «1984». Κι έτσι, ο μηχανισμός που κινεί αυτή την καθόλα δυστοπική παράσταση είναι η ανάγκη για μια ρωγμή ουτοπίας.

Ο Όργουελ στήνει ένα σκηνικό γνώριμο για τον άνθρωπο του 21ου αιώνα. Το καθεστώς του Μεγάλου Αδελφού που διαφεντεύει τα πάντα, παρακολουθώντας τους πάντες, ελέγχοντας τη σκέψη και τα αισθήματα τους. Και τα δύο αγαθά που αναφέρονται στην αξία της ελευθερίας είναι αιτία για τον πολίτη του «1984» να θεωρηθεί εγκληματίας και να σωφρονιστεί ή να θανατωθεί βιώνοντας ανείπωτα βασανιστήρια. Στον κόσμο όπου «δεν χρειάζεται να σκέφτεσαι», «η άγνοια είναι δύναμη» και «το τίμημα της λογικής είναι η υποταγή» εμφανίζεται ο Γουίνστον Σμιθ, ο άνθρωπος που τολμά να διαφοροποιηθεί. Δεν είναι ωστόσο η επανάσταση του στο επίκεντρο της παράστασης αλλά η κληρονομιά της.

Η προσπάθεια αυτή υπογραμμίζεται καταρχάς από την αισθητική του ανεβάσματος. Το ηθελημένα δύσθυμο σκηνικό της Εύας Μανιδάκη (τα επίσης βαριά κοστούμεια της Βασιλικής Σύρμα που θυμίζουν στολές από βιομηχανική γραμμή παραγωγής) παίζει με τη διάθλαση αλλά και με την έννοια της κλειδαρότρυπας - παρακολούθησης: Είναι έως και τρομακτικό το πως το βλέμμα του θεατή απορροφάται πιο εύκολα από το θέαμα που εκπέμπει η οθόνη, παρά από τη «ζωντανή» σκηνική δράση. Με αυτό δεδομένο φαίνεται πως επιδιώκει να συγκρουστεί η ρεαλιστική απεικόνιση που υιοθετεί, ως επί τω πλείστον, η σκηνοθεσία. Όλα τα βίαια συμβάντα που αφηγείται η δραματουργία (οι βασανισμοί του Γουίνστον από τους ανθρώπους του Κόμματος) αναπαριστώνται νατουραλιστικά και λεπτομερώς, χωρίς την απόσταση μιας οθόνης. Η «οθόνη», το φίλτρο είναι το βλέμμα του θεατή που αυτομάτως γίνεται κοινωνός και συνένοχος των γεγονότων. Γίνεται ο Μεγάλος Αδελφός.

Είναι, πράγματι, μεγάλο το ρίσκο που παίρνει η Κατερίνα Ευαγγελάτου να αποδώσει ωμά τη βία κι όχι να την υπονοήσει (κατά τη χιτσκοκική τακτική) – μια επιλογή που, από κάποιους, πιθανώς να κριθεί, αμφιλεγόμενη. Ίσως όμως, την ίδια ώρα να είναι και αναπόφευκτη ως μια αναμέτρηση με την τρέχουσα πραγματικότητα. Οι, επί μέρους, επιλογές της είναι όλες έγκυρες: Σε βάθος ανάγνωση του κειμένου και των νοημάτων του, ταχύς, κινηματογραφικός ρυθμός, κλιμάκωση του σασπένς, ωραίες ατμόσφαιρες (φωτισμοί Νίκος Βλασόπουλος, μουσική Γιώργος Πούλιος) έμφαση στις ερμηνείες – που έρχονται ολότελα να συμφωνήσουν με τη ρεαλιστική απεικόνιση.

Έχοντας δουλέψει εξαντλητικά την κίνηση και την έκφραση τους, ώστε να αποδίδουν την ψυχρότητα και τη συναισθηματική απογύμνωση των ηρώων τους, ο θίασος της Ευαγγελάτου και ειδικά ο στενός πυρήνας της-Αργύρης Πανταζάρας, Νίκος Κουρής, Λένα Δροσάκη-εντάσσονται με συνέπεια στο οργουελικό σύμπαν. Μοιραία, η προσοχή συγκεντρώνεται στο πρόσωπο του Αργύρη Πανταζάρα όπου στο ρόλο του Γουίνστον Σμιθ διαφοροποιείται αρκετά από τα δείγματα που έχει, ως τώρα, δείξει στήνοντας μια αισθητά πιο εσωστρεφή και δραματικά παραγωγική περσόνα. Δυναμικός, ακριβής, σε στιγμές καθηλωτικός, ο Νίκος Κουρής ως εκφραστής της εξουσίας – σημειολογικά ενδιαφέρουσα η σκηνή που ως Ο' Μπράιεν γίνεται ένα με την πλατεία του θεάτρου. Επίσης αποστασιοποιημένη από τα βασικά της ερμηνευτικά εργαλεία και η Λένα Δροσάκη που απωθεί τα ευγενή χαρακτηριστικά της για να δώσει το πορτρέτο του σαστισμένου, αποχυμοποιημένου κοριτσιού που παρόλα αυτά διψά να ζήσει.

Όποιες αντιρρήσεις κι αν προκαλέσει θα είναι δύσκολο τόσο για το έργο όσο και για την προσέγγιση του να μην προκαλέσει δονήσεις. Ευχής έργον αν αυτές αφορούν στο αχνό φως που γεννιέται απ' το σκοτάδι του.

Στέλλα Χαραμή

Πηγή: tospirto.net